

แหล่งแร่ทองคำในภาคเหนือ

แหล่งแร่ชนิดสายแร่

ในจังหวัดทางภาคเหนือ ยังไม่ปรากฏว่ามีการพบแร่ทองคำชนิดสายแร่ เท่าที่พบคงมีแต่ การร่อนแร่ทองคำตามห้วย ลำน้ำ เท่านั้น คือเป็นชนิดลานร่อนนั่นเอง แต่อย่างไรก็ตาม เนื่องจากมีการ พบลานแร่เช่นนี้ แน่นอเนกที่สุด แร่ปฐมภูมิจะต้องอยู่ที่ใดที่หนึ่ง ถ้าได้มีการสำรวจในรายละเอียดมากกว่านี้

แหล่งแร่ชนิดลานแร่

แหล่งแร่ทองคำในภาคเหนือนี้ เท่าที่มีรายงานพบว่า ในแต่ละแหล่งมีปริมาณน้อยมาก ไม่อยู่ในเกณฑ์ที่เป็นเชิงพาณิชย์ คงมีแต่การร่อนแร่ของชาวบ้านเท่านั้น แต่อย่างไรก็ตาม แหล่งลานแร่ ทองคำในภาคเหนือนี้พอจะนำมากล่าวได้ดังนี้

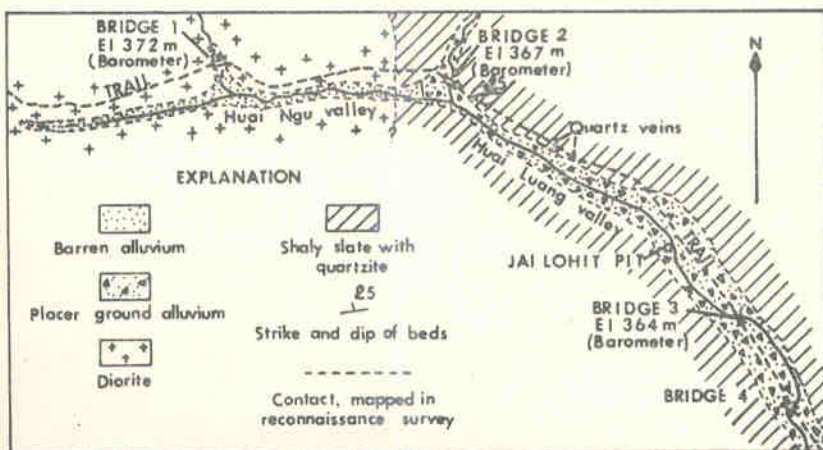
แหล่งแร่ทองคำห้วยหลวง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

(สมาน บุรวาศ และ ยอร์จ ซี เทเลอร์ จูเนียร์, ๒๔๙๖)

ที่ตั้ง

แหล่งแร่ทองคำห้วยหลวงอยู่ห่างจาก อำเภอแม่จันไปทางตะวันตกเฉียงใต้ประมาณ ๔ กิโลเมตร สบห้วยงูกับห้วยหลวงซึ่งเป็นตอนเหนือสุดของบริเวณแหล่งแร่อยู่ห่างจากกิโลเมตร ที่ ๒๔๖.๔ บนถนนสายเชียงราย-แม่จัน โดยทางเข้า ๒.๑ กิโลเมตร ไปทางตะวันออก-ตะวันออก เชียงใต้

บริเวณแหล่งแร่มีห้วยหลวงและห้วยงู ซึ่งมีน้ำไหลตลอดปีไหลผ่าน



รูปที่ 6 แผนที่แสดงแหล่งแร่ทองคำห้วยหลวง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย (จาก Brown G.F. et al. 1953)

ธรณีวิทยา

หินอายุแก่ที่สุดในบริเวณห้วยหลวงเป็นหินชนวนสีเทาม่วง หรือน้ำตาล ซึ่งมีชั้นหินควอร์ตไซต์ ชั้นบางๆ แทรกสลับอยู่ คาดว่าเป็นหินชุดโคราช ชั้นหินมีแนวทางตะวันออกเฉียงเหนือ เอียงเทไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ หินไดออไรต์เนื้อหยาบปานกลางแทรกดันเข้ามาในชั้นหินเหล่านี้ และโผล่ให้เห็นที่บริเวณใกล้ห้วยยูง สายควอร์ตไซต์ซึ่งอาจจะมีการกำเนิดจากหินไดออไรต์พบแทรกตัดเข้าไปในหินชนวนและควอร์ตไซต์ทางตอนเหนือของหุบเขาห้วยหลวงระหว่างสะพาน ๒ และ ๓

หุบเขาแคบๆ ซึ่งมีห้วยยูงและห้วยหลวงไหลผ่าน ลึกประมาณ ๒๕-๓๕ เมตร และกว้างประมาณ ๒๐-๖๐ เมตร มีความลาดเทโดยเฉลี่ยประมาณ ๔.๑ เมตร/กิโลเมตร ลานแร่ในหุบเขาประกอบด้วยกรวดเหลี่ยมของควอร์ตไซต์ หินชนวน หินควอร์ตไซต์ และมีหินไดออไรต์เล็กน้อย ปะปนอยู่กับดิน ทราย ชั้นลานแร่มีความหนาประมาณ ๓-๕ เมตร

ธรณีวิทยาแหล่งแร่

ทองคำพบในลานแร่บริเวณหุบเขาห้วยหลวงจากประมาณไม่กี่ร้อยเมตรเหนือสะพาน ๒ ลงไปถึงประมาณ ๑ กิโลเมตร ใต้สะพาน ๔ บริเวณห้วยยูงไม่ปรากฏพบแร่ทองคำ นอกจากที่บริเวณสบห้วยยูงกับห้วยหลวง

บริเวณที่ให้แร่ทองคำมากที่สุดอยู่ช่วงระหว่างสะพาน ๔ ถึงบริเวณใต้ลงไปอีก ๑ กิโลเมตร ซึ่งพบทอง ๑๐ กรัม หรือมากกว่านั้นต่อหลุม ทองคำพบกระจัดกระจายไม่สม่ำเสมอตั้งแต่สะพาน ๔ ขึ้นไปถึงต้นห้วยหลวง จากหลุมขนาด ๑.๕ ตารางเมตร ลึก ๑-๓ เมตร ในบริเวณสบห้วยยูงกับห้วยหลวง พบว่ามีทองคำประมาณ ๐-๕ กรัม ต่อหลุม

ที่หลุมชัยโหล่ซึ่งอยู่ทางด้านใต้ของห้วยหลวงพบชั้นแร่ทองคำ ๒ ชั้น ชั้นบนหนาประมาณ ๐.๓ เมตร ชั้นล่างหนาประมาณ ๐.๒ เมตร ชั้นล่างมีทองคำมากกว่าประกอบด้วย ดิน ทราย ปะปนกับกรวดของควอร์ตไซต์และวางตัวอยู่บนชั้นหินชนวนสีเทา ตัวอย่างจากหลุมนี้ให้แร่ทองคำหนัก ๒ กรัม

จากการประมวลเรื่องจากผู้ทำการร่อนแร่ในบริเวณนี้ ชี้ว่า ทองคำห้วยหลวงไม่ได้เกิดเป็นชั้นต่อเนื่องกันไป แต่เกิดเป็นหย่อมๆ อยู่ทั่วไป ทองคำพบจำนวนเล็กน้อย และเป็นเกล็ดเล็กๆ ขนาด ๑-๒ มิลลิเมตร